

חץ לעתיד

2. זכויות בני נוער

מטרות השיעור	עזרים נדרשים	אינדקס שיעורים לכיתה ז'
א. הציר הלשוני-אורייני • הבנת הנקרא – שאלות בממדי הבנה שונים • הבעה בכתב – כתיבת תגובה על מאמר ב. הציר הטקסטואלי • קובץ מאמרים וכתבות בנושא עבודת בני נוער בחופשה ג. כלים מקוונים • שימוש במקורות מהמרשתת • שימוש בטופס מקוון יעד: היכרות עם נושא זכויות בני נוער באמצעות קריאת טקסטים בנושא, כתיבת תגובה ועריכת סקר על תכניות לעבודה בחופש. מיומנויות למידה: • פיתוח לומד עצמאי ואוטונומי • אוריינות מידע ומדיה כתיבה: ד"ר רינת גולן ואיריס ששון נערך לאחרונה: 23.9.18 קישור לקובץ הנחיות לשימוש בכלים דיגיטאליים	• לוח וכלי כתיבה • מחשב • מקרן • מערכת שמע • גישה לאינטרנט • טלפון נייד או מחשב אישי • מילון עברי-עברי	1. כשאהיה גדול 2. זכויות בני נוער (2 ש"ש) 3. שכיר ועצמאי 4. מה עדיף – חינוך טכנולוגי או עיוני?

פתיח

10 דקות

המורה מעלה שאלות מקדימות לנושא במליאה:

1. מה ידוע לכם על עבודת בני נוער בחופשה?
2. האם לבני הנוער העובדים בחופשה יש זכויות המחייבות את המעסיק?
3. מהם לדעתכם היתרונות בעבודת בני נוער בחופשה?
4. מהם לדעתכם החסרונות בעבודת בני נוער בחופשה?
5. האם אתם מתכוונים לעבוד בחופשה בהתחשב בגילכם? אם כן – במה?
6. האם לדעתכם חשוב לבני נוער לעבוד החופשה? מדוע?
7. מה לדעתכם בני נוער שעובדים בחופשה צריכים לדעת?

מטרת השאלות: חשיפה לנושא והעלאת עניין השיעור.

אין צורך לבחור בכל השאלות אפשר להתמקד במספר מצומצם של שאלות.

תרגול

15 דקות

דף עבודה מס' 1. העבודה בזוגות

פעילות זאת היא בגדר רשות והיא מומלצת במידה יש בידי המורים יותר משני שיעורים לעסוק בנושא.

תרגול

20 דקות

דף עבודה מס' 2. עבודה אישית

לתלקיט - התגובה לכתבה שנבחרה

דין

20 דקות

התלמידים יציגו את תשובותיהם של דף עבודה 2 ויסכמו את המידע שלמדו בעזרת הטקסטים.

תרגול מסכם

15 דק'

עבודה בקבוצות

המטלה הינה חלק משיעורי הבית. על התלמיד לסיים אותה לאחר השיעור ולהעלות את הממצאים בשיעור הבא.

המטלה:

על מנת לבדוק אם בני הנוער מודעים לחשיבות זכויותיהם במקומות העבודה השונים ומה עמדתם בנושא – התלמידים מתבקשים לחבר סקר של 5 שאלות אותו יעבירו ל-10-15 בני נוער. מומלץ להכין את השאלון בגוגל דוקס.

דוגמאות לשאלות:

- ✓ האם אתם מתכוונים לעבוד בחופשה הקרובה?
- ✓ האם עבדתם בעבר בחופשת הקיץ?
- ✓ באיזו גיל ניתן לדעתם להתחיל לעבוד בחופשת הקיץ?
- ✓ האם אתם מכירים את הזכויות של העסקת בני נוער?
- ✓ האם נתקלתם אישית במעסיקים שלא דאגו לזכויותיהם של בני הנוער?

את תוצאות הסקר התלמידים מתבקשים להציג בפני הכיתה במצגת.

חשוב שכל קבוצה תכתוב את מסקנותיה בעקבות הסקר ויחברו המלצות לבני הנוער בהתאם לממצאים.

סיכום

10 דקות

התלמידים ישיבו על השאלות:

- ✓ האם החשיפה לנושא זכויות בני נוער עזרה להם להבין את חשיבות הנושא?
- ✓ האם כעת, לפני בחינת האפשרויות לעבודה בחופשה או במסגרת אחרת במשך השנה, יבררו התלמידים את הזכויות לפני תחילת העבודה?
- ✓ איך התלמידים מתכוונים לעמוד על זכויותיהם מול המעסיקים?

דף עבודה מס' 1

לפניכם הכתבה "ילדי שעשועים".

ענו על השאלות הבאות:

1. מהו הנושא בו עוסקת הכתבה?

2. על פי הכתבה, מה חלקם של ההורים בהעסקת ילדיהם?

3. מדוע לדעתכם הורים מעוניינים שילדיהם יועסקו בתחום הבידור והתקשורת?

4. גורמים במשרד התמ"ת טוענים כי העסקת ילדים היא תופעה פסולה. מדוע?

5. לו אתם הורים לילדים מוכשרים (בתחום המשחק) – האם הייתם עושים ככל הניתן

על מנת לפרסמם בעולם הבידור והתקשורת? נמקו.

ילדי שעשועים

פרסומות, מופעים, הצגות. להורים זה ממש לא משנה – העיקר שהילדים יהפכו לכוכבים • כ-3,500 ילדים, מתוכם 500 פעוטות בני שנה עד ארבע, קיבלו השנה היתר להופיע • משרד התמ"ת מנסה לעצור את הסחף

דוד רגב | כתבתנו לענייני רווחה

כ-500 פעוטות בני שנה עד ארבע ו-2,000 בני 6-11 קיבלו בחודשים האחרונים היתרים להופיע בהצגות, במופעים ובפרסומות. העסקת הילדים טומנת בתוכה תופעה בעייתית: חורים שעושים חכל, גם בניגוד לחוק, כדי להעסיק את ילדיהם. "זו תופעה פסולה וחמורה", ואנחנו פועלים נגדה", אומרים במשרד חתמ"ת.

כמו בכל שנה, לקראת חפסטיבלים חגדולים בחנוכה חולכת וגוברת חרישת העסקת ילדים במופעים. על פי החוק, העסקתם מהיבט אישורי כתוב של משרד חתמ"ת נוסף על אישורי החורים והמחנכים בבתי-הספר. בימים אלו החלו להגיע אל שולחנה של אילנה דודי-מגדלוביץ', חממונה על חוק עבודת ילדים ונוער במשרד חתמ"ת, בקשות חמפיקים להופעות חילדים.

"חשנח קיבלנו 200 פניות יותר מאשר בשנח שעברח", היא אומרת. "זינוק גדול נרשם בבקשות להינוקות בני שנח עד 4 שנח בפרסומות". לדברי עו"ד רבקה מקובר, מנחלת אגף החסדרה במשרד חתמ"ת, בחודשח האחרונים ביקשו מפיקי מופעים ופרסומות חיתרים להעסקת 3,470 ילדים

ופעוטות, לעומת 3,200 בכל חשנח שעברח.

"עולם חמפורסמים שתופס מקום חולך וגדל בחייהם של חילדים משפיע עליהם רבות", אומרים גורמים בתעשיית. "כולם רוצים להופיע על חבמות ולחיות מפורסמים, ואלפים מגיעים לאודישנים בניסיון לממש את החלום – שלחם או של חוריהם".

לדברי מקובר, בשנים האחרונות מקפידים רוב מפיקי האירועים על החוק, אבל דווקא חורי חילדים חם אלח שמנסים לחפר אותם. עשרות חורים פנו באחרונח למשרד חתמ"ת בבקשה לחתיר לילדיהם לעבוד בניגוד לחוק, ולשם כך חם מוכנים לעשות כמעט חכל.

כך, למשל, אמו של ילדח בכיתח א', שמנחל בית ספרו סירב לאשר לו לחשתתף בחופעות, חעבירח אותו בית-ספר וקיבלח את האישור חמיוחר. במקרח אחר סירב משרד חתמ"ת לאשר חשתתפות של ילדח בחצגח העוסקת בגילוי עריות בתוך חמשפחח. "את מונעת מחילדח בת ח-12 לחתקדם", קבל אביח בני מקובר, ומשסירבח לאשר את חבקשה, הוא פנח לנשיא חמדינח בבקשה לקבל סיוע.

לדברי מקובר ישנח חורים אשר מגדילים לעשות ומחתימים את מנחל בית-חספר על טופס ריק חמתיר להעסיק את בנח, וחמשרד נאבק בתופעה חזאת. לדבריה, במסגרת חצורך לחגן על

חילדים מוצאים את עצמם אנשי חמשרד באחרונח פועלים כצנזורים. חם קוראים חסריטים של חופעות ושל פרסומות שבחן אמורים ילדים לחשתתף, ורק לאחר שחם מוראים שאין בחם תכנים פוגעים חם מתירים את העסקת חילדים.

חאחראית על העסקת חילדים כחוק היא יחידת האכיפה של משרד חתמ"ת, שמפקחח אמורים לעבור בין חמופעים. לדברי מנחל חמחלקח חזי אופיר, במחלך חשנח האחרונח צומצמח האכיפה, אך עם זאת מתחילת חשנח חוטלו 10 קנסות בסכום כולל של כ-100 אלף שקל על מפיקי פרסומות, חצגות ואירועים שחעסיקו ילדים בניגוד לחוק.

Print

דף עבודה מס' 2

עבודה אישית

לפניכם 3 כתבות מתוך העיתונות הכתובה.

1. עיינו בשלושתן ובחרו בכתבה אחת

2. נמקו את בחירתכם

3. כתבו תגובה לכתבה שבחרתם

"לא קיבלנו שכר עבור שעות נוספות"

בני נוער ממודיעין העובדים בקיץ מתלוננים שהועסקו בתנאי שכר נמוכים, ושנשללו מהם זכויות המגיעות להם לפי החוק

שיר פינטור | מצב העיר

בני נוער רבים במודיעין מנצלים את זמן חופשת הקיץ על מנת לחסוך כסף. בשל גילם הצעיר חלקם מרגישים שהם מנצלים על ידי המעסיקים באמצעות שלילת תנאים המגיעים להם לפי החוק, כגון ימי חופשה, הפסקות ושעות עבודה ובתשלום משכורת לפי מה שמחייב החוק. א', בן 19, שפוטר מאחת הפיצריות הפועלות בעיר, סיפר השבוע ל"העיר ערי מודיעין" על כך שהוא וחבריו לעבוד הלא קיבלו הפסקות במהלך העבודה. א': "ידוע לי שאנו אמורים לקבל הפסקה אם עובדים מעל שמונה שעות, אבל הכוס נוהג לשכוח את זה. לעומת זאת, מנהל העבודה מרשה לעצמו לצאת להפסקה מתי שרק בא לו, ומטיל עלינו יותר עבודה שתכסה גם עליו".

ומה לגבי תשלום עבור שעות נוספות?
"כאשר באתי לעבוד במקום הובהר לי מראש שלא מקבלים שכר עבור שעות נוספות".

מדוע פיטור אותך?

"היו לי כאבים חזקים מאוד ברגל וכתוצאה מכך לא יכולתי להגיע לעבודה. מנהל המטבח חייב אותי לבוא לעבוד. שלחתי לו אס.אמ.אס שאני לא אוכל להגיע בגלל הבעיה שלי ברגל. יום לאחר מכן הוא התקשר אלי ופיטר אותי, עדיין לא הודיעו לי מתי אני אקבל את הכסף, ואני מחכה לו בקוצר רוח".

ג', בן 16 וחצי ממודיעין, מספר כיצד הועסק, לטענתו, בתנאים קשים בפיצרייה אחרת בעיר. ג': "יום אחד התקשרתי לפיצרייה ושאלתי אם הם

מחפשים עובדים. הם אמרו לי לבוא לראיון עבודה, וכבר באותו היום הכניסו אותי לעבוד בניקיון. העבודה הייתה קשה מאוד ולאחר שבועיים החלטתי שזה מספיק לי. למרות שהחוק מאפשר להעביד נערים רק עד השעה 22:00, בפיצרייה עובדים עד אחרי חצות ולדעתי זה לא מתקבל על הדעת".

דובר הסתדרות הנוער העובד והלומד, יהורם בר קובץ ויינר, מרגיש שהחוקים המגנים על זכויות הנוער העובד אינם בגדר המלצה, ומזכיר מהן זכויות הנערים המועסקים וגם מה ניתן לעשות אם המעסיק לא מכבד אותן. בר קובץ דינר: "מותר להעסיק בני נוער לכל היותר שמונה שעות ביום, ולא יותר מ-40 שעות בשבוע.

במקומות שבהם עובדים חמישה ימים בשבוע ניתן להעסיק נער במשך תשע שעות, בתנאי שכמות השעות לא תהיה יותר מ-40 בשבוע. אם מישהו בחר

להעסיק בני נוער מעל שמונה שעות, עליו לשלם עבור שעות נוספות: 125 אחוז עבור השעה התשיעית והעשירית ו-150 אחוז עבור השעה ה-11 ומעלה".

ומה לגבי הפסקות וחופשות?

"לאחר שש שעות עבודה חובה לתת לכם הפסקה של 45 דקות למנוחה ולסעודה, מתוכה לפחות חצי שעה רצופה. בני הנוער עובדים זכאים ל-18 ימי חופשה בשנה. אם העובד הועסק פחות מ-75 ימים הוא זכאי לתשלום חופשה בסך ארבעה אחוז משכרו הכולל, והכל בהתאם לחוק החופשה השנתית. נער או נערה שנמצאו בעבודה מוזמן לפנות אלינו ולקבל סיוע משפטי. ניתן לפנות דרך האתר

שכתובתו www.minimum.org.il או למוקד הטלפוני 1121 * מכל טלפון נייד".

Print

נערים שעבדו במלון תבעו 6,000 שקל על הלנת שכר • השופט הנדיב נתן להם 46 אלף

דוד רגב | כתבתנו לענייני רווחה

שני נערים שעתרו לבית-הדין לעבודה בדרישה שמעסיקם ישלם לכל אחד מהם כ-3,000 שקל "זכו בפיס": השופט פסק שהם יקבלו פיצויים על הלנת שכר בסך 46 אלף שקל.

מתן סבג ואושר אשר, שני נערים שעוד לא מלאו להם 18 מקריית-גת, החליטו לעבוד טרם גיוסם. "ראינו מודעה בעיתון על הצעת עבודה עם מגורים באילת. התקשרנו לחברת כוח האדם והתקבלנו", משחזר מתן. השניים הועסקו באמצעות חברת כוח האדם "ס.ב.כ. שירותי כוח אדם בע"מ" ושימשו חדרנים במלון "ויסטא" באילת. "עבדנו שם יותר מחודש וגרנו בדירה שהם נתנו לנו. הסיכום היה שיורידו לנו 800 שקל דמי מגורים", הוא מספר.

כשקיבלו את שכרם, שמראש היה נמוך מהמינימום המתחייב בחוק, נדהמו השניים לגלות שקוצצו להם

עוד מאות שקלים מסיבות שונות ומשונות. "הורידו לנו 50 שקלים על שימוש בחשמל, 50 שקלים על מים, 100 שקלים על מסיבה שלא השתתפנו בה ו-250 שקלים על מפתח של אדם נוסף שגר בדירה ועזב", סיפר סבג. בסך הכל, במקום להרוויח כ-5,000 שקל תמורת עבודה במשך חודש וחצי הם קיבלו רק 1,430 שקל.

סבג ואשר המיואשים החליטו לוותר, עד שאחד מחבריהם הציע להם לפנות להסתדרות הנוער העובד והלומד. הם עשו זאת בדצמבר, ונציגי ההסתדרות פנו לחברת כוח האדם פעמים רבות בבקשה שהכסף יוחזר לנערים. לאחר שורה של התחמקויות שילמה החברה, אולם לא את כל הסכום.

הסתדרות הנוער העובד והלומד עתרה בשמם של השניים לבית-הדין האזורי לעבודה בבאר-שבע. חברת כוח האדם הודתה בכתב

בהגנה שהיא חייבת לשניים כספים, אך נציגיה לא טרחו להופיע לדיון המשפטי שנערך לפני כמה ימים. בעקבות זאת החליט רשם בית-הדין לעבודה יוחנן כהן שהחברה תשלם פיצויי הלנת שכר לשניים החל מספטמבר 2008 ועד היום. לפי החישוב של השופט מדובר ב-46 אלף שקל – 23 אלף שקל לכל אחד מהם. הסכום, דרך אגב, תופח מדי יום כל עוד לא שולם.

בהסתדרות הנוער העובד והלומד בירכו אתמול על ההחלטה. "נדרוש שחברת כוח האדם תשלם לנערים את המגיע להם", אמר אתמול רכז האיגוד המקצועי בארגון יורם בר-קובץ. מחברת כוח האדם נמסר שהיא תערער על הפסיקה.

"חבל שזה השיעור הראשון שקיבלנו על שוק העבודה. שאפשר לא לשלם ולצפצף על החוק", סיכם אתמול סבג את החוויה.

תופעה: המעסיקים קוראים לזה התלמדות ולא משלמים

לימודי עבודה

בסוף השבוע ערכו עשרות בני נוער בחיפה הפגנה מול בית קפה • הסיבה: הוא העסיק נערה לתקופת התלמדות וסירב לשלם לה • עלייה של 15% במספר התלונות בנושא

'התנסות', 'ניסיון', 'הכשרה' ו'היכרות', אבל הפטנט זהה: המעסיק מתנה את ההצטרפות לעבודה בשלושה-ארבעה ימי התלמדות שעליהם הוא אינו משלם שכר עבודה. אחרי כמה ימים כאלה מוחלף העובד הצעיר בנער או נערה אחרים הלהוטים להתקבל לעבוד. בדרך הזו מאייש המעסיק את המשרה בלי להוציא שקל. יעיל וחסכוני", אמר יורם בר-קובץ, מזכיר הנוער העובד והלומד בהסתדרות.

בנוער העובד והלומד הוחלט להיאבק בתופעה. "לא נהסס להגיש תביעות, גם על סכומים נמוכים. זכויות בני הנוער העובדים לא יהיו יותר הפקר".

בני נוער המעוניינים להתלונן נגד מעסיקים מוזמנים להתקשר למוקד הנוער העובד והלומד בטל': 03-7651212 או 1121 * מכל טלפון סלולרי.

בית הקפה צפצף עלינו, ולכן הגשנו תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בחיפה. לאחר שלא הגיע לדין שנקבע, ניתן פסק דין במעמד צד אחד המחייב אותו לשלם למלצרת את שכרה, 300 שקל, ועוד 500 שקל הוצאות משפט".

לדברי שיינגארט, למרות שחלף חודש וחצי ממתן פסק הדין טרם שולם הכסף. "הוא בחר שלא לשלם, אז ביום שישי בבוקר הוא קיבל הפגנה. קראנו לעוברים ולשבים לשתות קפה במקום אחר".

בעל בית הקפה אמדאוס, ג'ורג' כסאברה, מסר בתגובה: "מי שניהל את בית הקפה כשאותה בחורה עבדה הייתה חברת אחרת. הבחורה התלמדה 8 שעות וביקשה שאשלם לה עבור 20 שעות. ניסיתי להגיע איתה לפשרה, אבל היא לא הסכימה. אני מתכוון לשלם לה את הכסף ולתבוע אותה בתביעה אזרחית על עוגמת הנפש".

טניה שיינגארט אינה מקרה יחיד. במהלך שנת 2005 התקבלו בהסתדרות הנוער העובד והלומד 911 תלונות של בני נוער, 114 מהן היו בגין "ימי התלמדות" – עלייה של 15% לעומת השנה שעברה. "השיטות הן שונות. המעסיקים קוראים לימי העבודה הראשונים

מאת ליאור אל-חי ודוד רגב

מי אמר שהנוער לא אכפת? בסוף השבוע התייצבו 50 מדריכים וחניכים מהנוער העובד והלומד מול בית הקפה אמדאוס בחיפה ומחו על כך שבעליו של בית הקפה אינו מוכן לשלם למלצרת שעבדה אצלו במשך 4 ימים. "זה ניצול מחפיר של בני נוער", אומרים בהסתדרות הנוער העובד והלומד, ופתחו במאבק ארצי להביא לדין מעסיקים העוברים על החוק.

המלצרות שעוררה את המהומה היא טניה שיינגארט (19), תלמידת כיתה י"ב בעיר. לפני כשנה החלה לעבוד בבית הקפה אמדאוס. היא עבדה שם ארבעה ימים בלבד, ולאחר שעזבה פנתה לבעל בית הקפה וביקשה את התשלום המגיע לה – 300 שקל. "הוא לא היה מוכן לשלם וטען שלא נהוג לשלם למתלמדות. לאחר שכל הניסיונות שלי לקבל את הכסף לא הועילו, פניתי לעזרת הנוער העובד והלומד", סיפרה שיינגארט.

נציגי התנועה פנו אף הם לבעליו של בית הקפה. "הסברנו לו שעל עבודה צריך לשלם", מספר יעקב אביר, רכז האיגוד המקצועי של הנוער העובד והלומד בחיפה. "בעל